

مسئولیت مدنی ناشی از عمل غیر

با رویکردی بر حقوق فرانسه

تألیف:

فاطمه نقیعی

دکتر سید رضا باقری

۱۴۰۰

سرشناسه	:	نقیبی، فاطمه / ۱۳۷۶ م
عنوان و نام پدیدآور	:	مسئولیت مدنی ناشی از عمل غیر با رویکردی بر حقوق فرانسه تألیف: فاطمه نقیبی - سیدرضا باقری
مشخصات نشر	:	تهران / تفکر آینده ساز / ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری	:	۷۱ ص. وزیری ۱۷*۲۴
شابک	:	978-622-7081-95-4
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
یادداشت	:	کتابنامه ۱۲۳ ص
موضوع	:	مسئولیت مدنی
موضوع	:	حقوق فرانسه
رده بندی کنگره	:	۸۵۸KMH
شناسه افزوده	:	باقری، سید رضا / ۱۳۷۰ م
رده بندی دیویی	:	۵۵۰ ۲/۳۴۶
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۶۰۵۹۵۲

حقوق مادی و معنوی برای انتشارات و مؤلف محفوظ است و هر گونه کپی برداری پیگرد قانونی دارد

📖 عنوان کتاب

مسئولیت مدنی ناشی از عمل غیر با رویکردی بر حقوق فرانسه

که تألیف فاطمه نقیبی * دکتر سید رضا باقری

که ناشر تفکر آینده ساز

که شمارگان ۱۰۰۰ جلد

که نوبت چاپ اول، ۱۴۰۰

که قیمت ۹۰ هزار تومان

ISBN: 978-622-7081-95-4

ضمان ناشی از فعل غیر معمولاً بر عهده ی اشخاصی قرار می گیرد که چون فعالیت دیگری را راهبردی می کنند، دارای بهترین موقعیت برای پیش بینی خسارات ناشی از چنین فعالیتی هستند. به همین دلیل این حوزه از مسئولیت به گونه ی قابل توجهی گسترش پیدا کرده و در آن شرایط مرسوم ضمان، تعدیل شده است. در حقوق کشور فرانسه تا سال ۱۹۹۱ مسئولیت مدنی ناشی از فعل غیر استثنایی تلقی می گردید و ماده ۱۳۸۴ قانون مدنی فرانسه در مورد برخی از مصادیق مسئولیت ناشی از عمل غیر به صورت استثنایی و محدود تفسیر می گردید. از این سال به بعد با تفسیر دیوان، استثنا تبدیل به قاعده شد. برخلاف حقوق جزا که به دشواری می توان پذیرفت کسی به دلیل ارتکاب جرم از طرف دیگری مجازات شود، موارد گوناگونی به چشم می خورد که شخص مسئول جبران خسارتی می شود که خود او در ایجاد آن دخالتی نداشته است. چنین مسئولیتی بی گمان خلاف اصل است، پس در هر مورد این پرسش مطرح می شود که چرا باید شخصی مسئول خطای دیگران قرار گیرد؟ پاسخ دقیق این سوال را باید در هر مورد جداگانه داد، ولی به اجمال می توان گفت این دو مصلحت مبنای مسئولیت شخص نسبت به اعمال دیگران قرار می گیرد: ۱. برای این که زیان دیده با اعسار یا ورشکستگی مسبب اصلی روبرو نشود و ضرری جبران نشده باقی نماند، قانونگذار تنها کسانی را که به گونه ای در راه ورود خسارت دخالت داشته اند مسئول قرار می دهد. مسئولیت تضامنی این گروه در برابر زیان دیده، خطر پایمال شدن حق او را کاهش می دهد و اجرای عدالت را آسان تر می سازد، چنان که مسئولیت تضامنی غاصبان با کسی که مال دیگری را تلف کرده به همین منظور است. ۲. برای این که شخص نسبت به رفتار کسانی که با نظارت و هدایت او به کاری می پردازند یا به حکم قانون به او سپرده شده اند احساس مسئولیت کند و در بازرسی خود اهمال نوزد، قانون گاه او را مسئول کارهای زیر دستان خود می سازد چنان که مسئولیت ولی نسبت به اعمال کودکان و مسئولیت کارفرما نسبت به خساراتی که کارگران به دیگران می زنند از این قبیل است.

مبنای ضمان ناشی از فعل غیر، مسئولیت با نظریه خطر در برابر انتفاع مادی و نیز نظریه تسبیب قابل توجیه است. زیرا شخص مسئول هم منتفع است و باید زیان ناشی از فعالیت های خود و دیگران را بپردازد و هم از نظر عرف سبب اقوی در ورود ضرر به شمار می رود. در واقع عدالت اجتماعی اقتضا می کند کسی که مسئول عملی می باشد و سود می برد، زیان های ناشی از آن را نیز تحمل نماید. همچنین چنین مسئولیتی خصوصاً در حقوق ایران با نظریه تقصیر هم سازگار

است؛ زیرا او مسئول است و باید با انتخاب تدابیر مناسب از ورود ضرر به دیگران پیش‌گیری کند و گرنه مرتکب تقصیر شده است. ضمان ناشی از فعل دیگری در واقع مسئولیت شخصی وی می‌باشد خواه ناشی از خطای دیگری باشد خواه در نتیجه وجود رابطه مستقیم میان ضرر و فعل وی (در اتلاف). زمانی که مسئولیت نهایی بر عهده مسئول می‌باشد، نقض غرض است که متضرر را از مراجعه مستقیم به او محروم نمائیم. نفی این حق، موجب تشریفات طولانی و بیهوده‌ای می‌شود که فاقد هرگونه توجیه عقلی و قانونی است. قانونگذار بر آن است که تعداد مسئولین را افزایش دهد نه این‌که بعضی از مسئولین را بری سازد. لذا زیان دیده مخیر است که به استناد ماده اول قانون مسئولیت مدنی مصوب ۱۳۳۹ مستقیماً به کارگر یا کارمند رجوع کند یا اینکه از مسئول، مطالبه خسارت کند. به هر حال حکم مزبور، بیانی گویا از مقصود شارع در جهت تضمین حق زیان دیده است و می‌توان از ملاک آن در سایر مسئولیت‌های نسبت به فعل غیر از جمله بحث فعلی استفاده نمود. البته از لحاظ نحوه و چگونگی جبران چنین خساراتی از جهت حوادث تحت پوشش و میزان مزایا تفاوت‌هایی وجود دارد که از یک نگاه به دو دسته‌ی عمده تقسیم می‌شوند: «نظام‌های مبتنی بر مسئولیت کارفرما» و «نظام‌های مبتنی بر بیمه‌ی اجتماعی». هر چند که در نظام‌های مبتنی بر مسئولیت کارفرما، در صورت بروز حادثه ناشی از کار، کارفرما می‌بایست بدون این که تقصیری مرتکب شده باشد، خسارت وارده بر کارگر را جبران نماید ولی در برخی از کشورها برای مسئولیت کارفرما سقفی مشخص گردیده است و در اکثر کشورهایی که از این نظام پیروی می‌کنند کارفرما می‌بایست مسئولیت خود را نزد شرکت‌های تجاری بیمه کند. امروزه در اکثر کشورهای جهان جبران خسارات زیان دیدگان حوادث ناشی از فعل دیگری از طریق بیمه‌های اجتماعی صورت می‌پذیرد. در این نظام‌ها تنها تکلیفی که به عهده‌ی کارفرما و یا شخص مسئول می‌باشد پرداخت حق بیمه‌های تأمین اجتماعی است و در عوض آن سازمان‌های مستقل تأمین اجتماعی وظیفه‌ی جبران خسارت را به عهده دارند. در حقوق فرانسه نیز در برخی از موارد از جمله مسئولیت عمل کارگر در حین انجام کار، بر عهده کارفرما می‌باشد هر چند علاوه بر مورد مذکور موارد دیگری را نیز در بر می‌گیرد. با این وجود ضمان یا مسئولیت مدنی ناشی از فعل دیگری در حقوق ایران و فرانسه مورد پذیرش واقع گردیده و در این تحقیق در ۵ فصل به بررسی آن پرداخته خواهد شد.

فهرست مطالب

فصل اول مفهوم شناسی، اقسام و پیشینه تاریخی تحقیق..... ۱

۲..... بررسی مفاهیم تحقیق.....

۲..... بررسی مفهوم لغوی و اصطلاحی ضمان.....

۵..... بررسی مفهوم لغوی و اصطلاحی مسئولیت مدنی.....

۵..... مفهوم لغوی مسئولیت مدنی.....

۵..... مفهوم اصطلاحی مسئولیت مدنی.....

۷..... بررسی مفهوم لغوی و اصطلاحی ضمان ناشی از عمل غیر.....

۷..... بررسی اقسام تحقیق.....

۷..... اقسام ضمان.....

۱۲..... انواع مسئولیت مدنی.....

۱۶..... پیشینه تاریخی ضمان و یا مسئولیت مدنی.....

۱۶..... در حقوق ایران و سایر کشورها.....

۱۸..... ضمان و یا مسئولیت مدنی در کتب آسمانی دیگر.....

۱۸..... ضمان یا مسئولیت مدنی در کتاب آسمانی دین اسلام.....

۱۹..... فلسفه ضمان ناشی از فعل غیر.....

۱۹..... تشدید احساس مسئولیت.....

۲۰..... معرفی شخص متمکن برای جبران خسارت.....

۲۰..... مبانی حقوقی ضمان ناشی از فعل غیر.....

فصل دوم بررسی ماهیت حقوقی ضمان و مبانی در حقوق ایران..... ۲۵

۲۶..... بررسی حقوقی مبنا و اهداف مسئولیت مدنی و یا ضمان.....

۲۶..... مبانی مسئولیت مدنی و یا ضمان.....

۳۰	اهداف مسئولیت مدنی و یا ضمان
۳۵	بررسی ارکان ضمان ناشی از فعل غیر در حقوق ایران
۳۵	عمل زیانبار
۳۶	ورود خسارت
۳۷	رابطه علیت بین فعل زیانبار و ورود خسارت
۳۷	تقصیر
۳۸	ارکان مسئولیت قراردادی
۳۸	لزوم وجود قرار صحیح، نافذ و قابل مطالبه
۳۸	ورود خسارت
۳۸	رابطه علیت بین خسارت و عدم اجرای قرارداد
۴۱	فصل سوم بررسی ضمان ناشی از فعل غیر در حقوق فرانسه
۴۲	بررسی مصداق های ضمان ناشی از عمل غیر در حقوق فرانسه
۴۳	علل عدم پذیرش ضمان ناشی از عمل غیر در فرانسه
۴۵	پذیرش ضمان ناشی از عمل غیر در حقوق فرانسه
۴۸	شرایط ضمان ناشی از فعل غیر در حقوق فرانسه
۴۸	تقسیم شرایط
۴۸	شرایط مربوط به شخص مسئول
۵۰	اقسام ضمان ناشی از عمل غیر در حقوق فرانسه
۵۲	نتیجه گیری
۵۶	پیشنهادهای
۵۷	منابع و مأخذ